

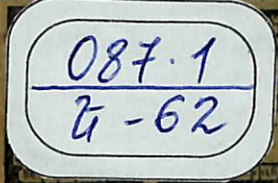
ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԻՆՉՊԷՍ
ԿԸ ՅԱՌԱՋԱՆԱՅ

«ԵՒ ԵՂԵՒ ԼՈՅՍ...»

ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԵՔ

ՀԱՅ ՏՊԱԳՐԻՉՆԵՐԸ

087.1
Կ-62

ՊՍՏԱՆԻՒՆ ԳՐԱԳԱՐԱՆԻՆ ՄԱՍԻՆ

Կը սիրեմ մանաւանդ այն գրականութիւնը որ
կը ձգտի մանուկ սերունդի ազնուացման ու զար-
գացման գործին: Կը սիրեմ առաւելապէս Հայ հրա-
տարակէլին քրտանց այն պատուը՝ որ կը ձգնի պատ-
րաստել ազգին ազնիւ նկարագրով եւ բարձր հո-
գիով օժտուած վաղուան հայ երիտասարդութիւնը,
հայոց ժողովուրդին համար:

Կը սիրեմ հետեւաբար «Սահակ-Մեսրոպ» Տպա-
րանը որ ժամանակէ մը ի վեր զեղեցիկ մտածումն
ունենցած է հրատարակել «Պատանիին Դրաղարանը»
անունով զրբոյններու շարք մը, որոնց միջոցաւ ոչ
միայն կ'ուզուի մեր պատանի սերունդը հաղորդակից
ընել մեծ հոգիներու, այլ եւ մեր մատղաշ սերուն-
դին միտքը լուսաւորել ու զարգացնել հրամցնելով
անոր շահեկան պատմութիւնը հետաքրքրական գիւ-
տերու:

Կրնամ ըսել անվերապահ կերպով թէ՝ «Սահակ-
Մեսրոպ» Տպարանը, արժանի իր կոչումին, նոր
դպրոց մը կը հիմնէ մեր մէջ բոլորովին նոր գրու-
թեամբ, դպրոց մը ուր մտքի եւ հոգիի զարգացումն
ու բարձրացումը կը հետապնդուին միեւնոյն ատեն
եւ միեւնոյն ուղղութեամբ:

Շարունակութիւնը կաւոյալ կողմին Գ. Էջին վրայ

037.1
Ե-62

ար

23 JUN 2000

«ԵՒ ԵՂԵՒ ԼՈՅՍ...»

ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԵՔ

ՀԱՅ ՏՊԱԳՐԻՉՆԵՐԸ

[illegible]

3745-55

"ԵՒ ԵՂԵՒ ԼՈՅՍ..."

P.

ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԵՔ ՀԱՅ ՏՊԱԳՐԻՉՆԵՐԸ

Միջին դարուն, Եւրոպայի ամէնէն վաճառաշահ քաղաքներէն մէկն էր Վեներիկ, Արեւելքի և Արեւմուտքի վաճառականներուն ժամադրավայրը:

Վեհեօրիկ եղած էր նաև արուեստ-
ներու և գեղարուեստի հայրենիքը, լու-
սաւորութեան կեդրոն մը:

Կիւթէմպէրկի գիւտէն առաջ, Վե-
նետիկէի մէջ փայտափորագլուծեան դը-
լուծեամբ կը տպագրուէին զրքեր, և

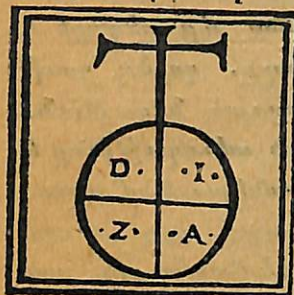
մանաւանդ «խաղի թուղթ»։ Իսկ Մեծ
Գիւտին Գերմանիա գործադրութեան զը-
րուելէն քառորդ դար վերջ, հոն շատ
մը տպարաններ բացուած և հազարաւոր
գրքեր տպագրուած էին արդէն։ Տը-
պագրական արհեստը այնքան մեծ ըն-
դունելութիւն մը գտած և այնքան շա-
հաբեր զբաղում մը դարձած էր, որ,
ատեն մը, կառավարութիւնը արգիլեց
օտարականներուն տպագրութեամբ ըզ-
բաղիլ Վենետիկի մէջ։

Ռուբինեանց հարստութեան օրով,
Կիլիկիոյ հայերը Վենետիկցիներուն հետ
ունէին սերտ յարաբերութիւն և Քրիս-
տոսի 1253 թուականէն ի վեր առեւ-
տուրով զբաղող փոքր գաղութ մը գո-
յացած էր՝ հոն, հայերը շատ սիրուած էին և
Իտալացիի մը բարերարութեամբ Հայ Տուն
մը կառուցուած էր, հայ պանտոխա-
ներու իբրեւ իջեւան ծառայելու համար։

«Հայ Տուն»ի պանտոխաներէն մէ-
կըն ըլլալու էր՝ տպահովաբար՝ Մեղա-
պարս Յակոբ Կոչուող անձը, որ 1512-1513

Վենետիկի մէջ տպագրեց Հայերէն ա-
ռաջին 5 գրքերը — Պարաւսօմար, Պատա-
րաւետ, Ուրբարագիրք, Տաղս բան և Աղբարք —
նախախայրիքը հայկական տպագրու-
թեան։

Վենետիկ տպուած հայերէն այս 5

գրքերն ալ կը
կրեն ներկայ
տպանիչը,
հարմարագոյն
դրոշմուած։
Թէ ի՞նչ կը նը-
շանակեն խա-

չաղէ ոչմին պարուրածեւ պատուանդանին
մէջ խմբուած լատին այս չորս տառերը
սրուշի գիտցուիլ։ Բանասէրներուն կար-
ծիքները ցարդ այլ ընդ այլոյ եղած են
դժբախտաբար։

Իացի Պատարաւստիսքէն (որ կը կրէ
«ով որ կարդայք, մէկաց թողութիւն
խնդրեցէք այս» յիշատակութիւնը),
այս գրքերը յիշատակարան չունին,
Տպագրիչները, այս պատեն, իրենց դը-

րոշմած գրքերուն ետեւ կը դեանդէին յիշատակարաններ, որոնցմէ ընթերցողը կ'իմանար գրքի մը որուն հետ ինքնակութեամբ և կամ արդեամբ տպագրուիլը, փորձերը նայողին, տպարանապետին, գրաշարին և այլ օգնականներուն առնունքներուն հետ անոնց ո՞ր տեղացի և ո՞րոնց զաւակը ըլլալը, զործը զլուխ հանելու համար քաշուած նեղութիւնները, տպագրութեան տեւողութիւնը և անունները կաթողիկոսներու կամ պատրիարքներու որոնց ջրով լոյս տեսած են այդ գրքերը: Վերջապէս քիչ շատ ամէն ինչ որ կրնար շահագործուել բանասէրները:

Դժբախտաբար իր տպարանած գրքերուն մանրամասն յիշատակարաններ կցած չըլլալուն պատճառաւ հայ տպագրիչներու նահապետի կեանքին մասին գրեթէ բան մը չենք գիտեր, բացի անկէ որ իրեն յաջորդող հայ տպագրիչներու նման, որոնք աւանդական խոնարհամտութիւնով ինքզինքնին բաղմա-

մեղ, ամենեցուն ծառայ, անիմաստ, անպիտան, չնչին, տրուպ, ևայլն կը կոչէին, այս Յակոբն ալ ինքզինքը կը կոչէր «Մեղապարս»:

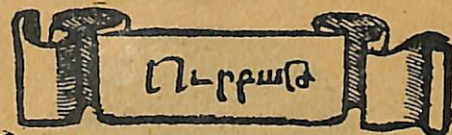
Հայ ազգը, սակայն, անոր անփութարինքի ծառայութեան, նուիրումին, իտէալի մը սիրոյն կամովին պանդըխտելով վարած անշշուկ, աննշան կեանքին արժէքը արժանաւորապէս գնահատելով՝ անոր «Մեղապարս»ութեան հանգէպ կը մնայ յաւէտ երախտապարս և տխուր մականունի մը պէս անոր անուն կցուած այդ ածականն ալ փոխելով կը կոչէ զայն

ԲԱԶՄԵՐԱԽՏ ՅԱԿՈԲ ՀԱՅ ՏՊԱԳՐԻՉՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

Եւ այսօր իրմէ մնացած հատորները (որոնցմէ մի քանի օրինակներ կը պահուին Վիէննայի, Վենետիկի և Երուսաղէմի հայկական մատենադարաններուն մէջ), իրենց դեղին երեսներովը

«բովանդակ Հայութիւնը սպիտակերեւոյ կը
հանեն», զիտութեան և մարդկութեան
առջեւ իբր խօսուն վկայ մեծածայն հըն-
չեցնելով թէ զիտցած են Հայք օգտու-
կարն ու սխտանին նոյն իսկ հեռաւոր
տազնապալից ու զեզնացութեամբ ձեռք
անցնել»:

Հանդիպակաց էջին վրայ
տեսնել նմանահանութիւնը Ուրբա-
թազրքին էջերէն
մէկուն:

Ուրբաթաւրկամջութք շա-
բթի տանիս զհրաւիրս իւր
նեկեղեցոյն: Եւստենզարցի
նստալման միջեկործքն: Եւ
ապայաստ նտասուերկուսոր
ղորմեայ. և անգաղաւթս:

արդամքառքեզսոյ
րմամերոյ յի քիտր
զաւրուն Եանցորը
զգազանակապեցերս
ևզդիւացիւանումիւնդատ
ապարտեցեր: Մեծեսդունր
ևանպատումսուացեղոսիքեզ
Ըզկալզաղաջանածնիցքոց
ևզաղախայից. Խոստողանի
ա. բ.

ԱՔԳԱՐ ԴՊԻՐ ԹՈՒԱԹՅԻ
Երկրորդ Հայ Տպագրիչը

Երկրորդ Հայ տպագրիչները եղան
Աբգար Դպիր և որդին Սուլթանշահ:

Աբգար Փոքր Հայոց Սենեքերիմ
Թագաւորին սերունդէն Մահդաւի Ամիր-
պէկի որդին էր. իր ժամանակին նշա-
նաւոր գրագէտներէն մէկը եղած ըլլա-
լու էր, որ «Դպիր» մակդիրը տրուած
է իրեն, և վստահաբար իմաստուն մէ-
կը՝ որ իրեն մեծամեծ գործեր յանձ-
նուեցան:

Իր օրով Էջմիածնի հայրապետա-
կան աթոռը բարձրացած էր Սեբաստա-
ցի Միքայէլ Ա. Կաթողիկոսը:

ՍՈՒԼԹԱՆՇԱՀ՝ ԱՔԳԱՐԻ ՈՐԴԻՆ
(Մարտ Անսոն)

Այն ատեն Էջմիածին ենթակայ էր
պարսից, և պարսկական հարստահարու-
թիւններէն ներդուած՝ Միքայէլ Կաթո-
ղիկոս 1562ին առժամայէս Սեբաստիա
իր հայրենիքը կ'երթայ. Հոն շատ մը
Եպիսկոպոսներով ժողով գումարելով կը
կոչէ Թոխատցի Աբգար Դպիրը, ու ա-
նոր ազգաբանութիւնը մանրագնին քն-
նելէ և հաստատելէ ետք թէ իրապէս
Թագաւորազն էր ան, բոլոր Եպիսկոպոս-
ներու ստորագրութեամբ և հայրապե-
տական կնիքով վաւերացուած վկայագիր
մը տալով անոր, զայն նուիրակ կը

ղրկէ Հռովմ: Աբգարին կը յանձնուին միանգամայն միւռնն, ոսկի խաչ, օրհնեալ մատանի և Թէոդորոս վկայինը խարնեըը, որպէն ընծայելու համար, և իրեն կը յանձնարարուի:

1 Ս. Պապին յիշեցնել իր առաջին դաշինքը և երգմունքը:

2 Իմանալ Հռովմայեցւոց տրամադրութիւններն հանդէպ հայերու:

3 Համոզել Ս. Պապը որ հայոց վտարանդի ազգին փրկութեան ճար մը գտնէ,

4 Միջնորդել Հայոց հայրապետներուն դէպի Հռովմ ճամբորդութեան համար:

Հռովմ իր այս ճամբորդութեան համար Աբգար հետը կ'առնէ որդին Սուլթանշահը: Իրենց կ'ուղեկցի նաև Աղեքսանդր քահանայ անուն հոգեւորական մը:

Ճամբան մեզի անծանօթ պատճառներով, պատուիրակութիւնը երկու տարի կ'ուշանայ: Միքայէլ Ա. Կաթողի-

կոս աւերի մը Սեբաստիա մնալէն ետք կը դառնայ Էջմիածին և Աբգարէն լուր մը շտառնալուն՝ միեւնոյն իմաստով ուրիշ նամակ մը կը դրէ Ս. Պապին:

Նամակը Հռովմ հասնելով Եթովպացի կամ Հնդիկ Մկրտիչ անուն անձէ մը լատիններէնի թարգմանուելով կը ներկայացուի Ս. Պապին: Պիոս Դ. Պապը Հռովմի մէջ փնտռել կուտայ Աբգարը: Բայց ան չի գիտնուիր, բանգի տակաւին Հռովմ հասած չէին:

Վերջապէս, 1664ին Աբգար և իր որդին Սուլթանշահ կը հասնին Հռովմ և իրենց պաշտօնական թուղթերուն թարգմանութիւնները կը ներկայացնեն Ս. Պապին: Պիոս Դ. շատ գոհ կը մընայ և կ': համբուրէ Աբգարին երեսը ըսելով թէ գտած էր Հայոց թագաւորազուններէն մէկը:

Յետոյ, նկատի առնելով Աբգարի իմաստուն խօսքերը կ'առաջարկէ հայոց դաւանանքը դրի առնել, Աբգար թէեւ կը հրաժարի այս ձեռնարկէն իր

անկարողութիւնը պատճառ բռնելով,
բայց Ս. Քահանայապետին ստիպման
վրայ կը յօժարի, և Աղեքսանդր քա-
հանային ձեռնադրութեամբ կը պատ-
րաստէ զայն: Այս գլխութիւնը նոյնպէս
վերոյիշեալ Մկրտիչէն թարգմանուելով
Արգարի ձեռքով Պապին կը ներկայաց-
ուի: Շատ զոհ կը մնայ ան և ինչան իր
զոհունակութեան, Ս. Պետրոս եկեղեց-
ւոյն մօտ գտնուող Ս. Լօրէնտիոսի ե-
կեղեցին իր ինչքերովը և ժամատու-
նովը միտասին իրր հիւրանոց կը նուիրէ
հայոց: Կը խոստանայ նաև ձեռնադ-
րանուիլ հայկական տաղադրութեան
յործը գիւրացնելու համար, որ արդէն
Արգարին միաբը գրաւող կարեւոր գոր-
ծերէն մէկն էր: Յետոյ ժողով կը գու-
մարեն և կ'որոշեն Հայ լեզուին քիչ մը
տեղեակ նորընծայ Եպիսկոպոս մը Ղըր-
կել Արգարին հետ որպէս փոխադարձ
նուիրակ Հայ Հայրապետին, Հրաժեշ-
տի օրը Ս. Պապը կ'ըսէ Արգարին
— Իբրեւ թագաւորացն եկար հաս, և

ես զքեզ իբրեւ արքայ փառաւորելով
կ'ուղարկեմ պատրիարքին, որպէսզի
զինքը հոս բերես, բերան առ բերան
խօսելու և իմանալու համար հայոց ցա-
ւերը:

Արգար ճամբայ կ'ելլէ, իսկ Սուլ-
թանշահ կ'որդեգրուի պապին կողմէ:
Անունն ալ կը փոխուի և կը կոչուի
Հռովմի եռապետներէն մէկուն անուամբ,
Մարքանտոն (Marcus Antonius): Պիոս Դ.
անոր ոսծիկ մը եւս կը կապէ, և զայն
Հռովմի հայոց վերակացու կը կարգէ,
և Մարքանտոն (Սուլթանշահ) կը սկսի
լատին դպրութեամբ զբաղիլ:

Մինչ այդ Արգար Վենետիկ հաս-
նելով ինք հոն կը մնայ և իր ուղեկիցը
Կիպրոս կ'ուղարկէ պատուիրելով անոր
հոն իրեն սպասել:

Սակայն մինչ ինք Վենետիկի մէջ
կը զբաղէր տպարանի մը կազմակեր-
պութեան անհրաժեշտ պիտոյքները լը-
րացնելու համար, պառպական նուիրակը
հայրե Կիպրոս հասած հիւանդանալով

կը մեռնի և Հայոց Հայրապետին ուղ-
ղուած ընծաները ետ Հօովմ կը դըր-
կուին: Այս բանը լսելով Աբդար ոտո-
տիկ կը նեղանայ մանաւանդ առանց իր
հրամանին ընծաներուն ետ դրկուելուն
համար:

Այս պարագաներուն մէջ կը լսէ
նաե ուր թուրքերը իրազնի եղեր են իր
քուն նպատակին: Ուստի վախճալով
անմիջապէս ճամբայ ելլել քանդի մը-
տադիր էր Պոլիսէն անցնիլ, կ'որոշէ
ատեն մը Վենետիկ մնալ, մի քանի
հայերէն գրքեր տալագրել, և ի հար-
կին՝ տալացուցանել թէ եւրոպա ըրած
իր ճամբորդութիւնը այդ նպատակով
եղած է:

Այսպէս 1566ին Աբդար դպիր Վե-
նետիկի մէջ կը տալագրէ հայերէն ա-
ռաջին օրացոյցը, «Ժառնապինթուր» ա-
նունով, միաթերթ տոմար մը, 56x46
սանթիմէթը մեծութեամբ:

1565-1566ին, նորէն Վենետիկ,
կը տալագրէ «Մազմոսարան»ը:

Յետոյ իր տալագրական յուրս կազ-
մածներով կ'անցնի Պոլիս, հոն (ըստ
ռաւանդ) կը ձերբակալուի ու կը բան-
աւարկուի, և սակայն տալացուցանելով
իր անխեղութիւնը կը հաստատուի Քէ-
ֆէլի թաղ Ս. Նիկողոս եկեղեցին ուր
կը կազմակերպէ իր տալարանը, և խոր
Վիրապցի Առաքել արեղայի օգնու-
թեամբ, և կը տալագրէ Տոնացոյց, Տա-
ղարան, Ժամագիրք, Պատարագամո-
տոյց, Մաշտոց, և Քերականութիւն Տը-
դայոց:

1569ին Աբդար Պոլիսէն կ'անցնի
Էջմիածին Միքայէլ կաթողիկոսին քով,
ուրկէ վերջը իր ուր և ի՞նչ ըլլալուն
ճասին սեւէ ծանօթութիւն կը պակսի:

Հետագայ եջերու վրայ տեսնել Մազմոսարանին
հաղուած երկու եջեր որոնք կը ներկայացնեն,

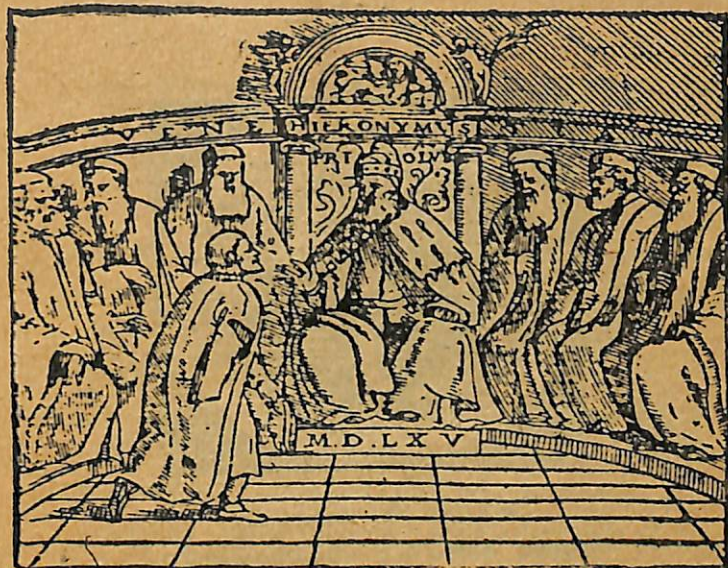
Ա. Աբգար Դպիր եւ իր օրդին Պապին
կը ներկայանան:

Բ. Աբգար Դպիր Վեներիկի դուսին
կը ներկայանայ:

Ի թ վականիս Հայոց . ո . Ժ . Դ .
 ամինեսսիս իսաթցիաբգարդպիրս
 խնդրեցի զայսնորգիրս . Ի Հոռոմ
 Ի պետրոս փափոնն և երեստ Հրամ
 անշխեսլու . բարեխաւսութբ
 այսկարտ ինալացսեայս . Եպկսիս .
 և իմգրայմ իտ սուլտանշայորգոյս

Ե - Եկեալ ի գեղեցիկ . նաւայ Հա
 նկիտ . մայրայ քաղաքն . որ կոչի վա
 նատիկ . ի թ ագաւորութեն
 Երեւնմն . թուճին
 Ե շինեցաք զայսնորգիրս . և զա
 ս . փոքրմեկն ի չս սաղմոսացս .

Պոլսոյ մէջ Աբգարու
սպած գրեւորն նշանադրումը

Մինչ այդ՝ Հռովմի մէջ՝ պատանին Սուլթանչահ իր աշխատասիրութեամբն ու հեզ բնասորութեամբը ամէնուն սիրելի կը դռնայ և կը կոչուի անտեսութեան վերակացուի պաշտօնին, ու իր միջոցաւ շատ մը հայեր օգնութիւն կը գտնեն :

Այսպէս կ'անցնին տարիներ, մինչև որ 1583ին Սուլթանչահ կը ծանօթա-

նայ Տէրղնցի Յովհաննէսին և իր որդի Խաչատուրին — երրորդ հայ տպագրիչը :

Քահանայ մըն էր Յովհաննէս Տէրղնցի, Ամիթ կամ Տիգրանակերտ քաղաքէն : Հայրը կը կոչուէր Խանէս, և յայտնի չէ թէ ինչո՞ւ Տէրղնցի կոչուած է :

Տակաւին երիտասարդ կը կորսընցընէ իր կողակիցը, որ կը կոչուէր Խնախըբաշէ, և երկու աղջիկ և եօթը տարեկան մանչ գաւակով որբեւայրի կը մնայ :

Տարիներ ետք, 1583ին կարօտութեան և կամ ուրիշ որ և իցէ պատճառով կը ստիպուի ռովմ երթալ :

Հռովմ կը ծանօթանայ Աբգարի որդւոյն Սուլթանչահին, որուն օժանդակութեամբ 1584ին կը տպագրէ «Տումար Գրիգորեան Յաւիտենական»ը որ թարգմանութիւնն էր Յուլեան հին տոմարին տեղ Գրիգոր ԺԳ. պապին լատին լեզուով հեղինակածին : Այս

գրքին մէջ հետաքրքրական տողեր չեն պակսիր տպագրիչին կողմէ: Տեղ մը կ'ըսէ «մի՛ մեղադրէք, Լիբայրք զի առաջին արուեստն է», այլուր՝ «զթեւադիրս զԽաչիկն զորդ ինակս յիցէք ի Տէր», նաեւ «Լուսանմուտս աշխատողս զտէր Յովհաննէս Տէրգնցիս»:

Ինչպէս կը տեսնուի իր ամուսնոյն մահէն շատ տարիներ ետքը տպագրուած ըլլալու է այս դիրքը որովհետեւ այն ատեն իր հետն էր նաեւ իր Խաչատուր որդին, չափահաս պատանեակ մը, Տէրգնցին պատանի տպագրիչին մասին խօսելով զայն իրեն օգնական և նոյն իսկ իբրեւ իր ձեռք զարկած գործին թեւադրիչը կը յիշէ:

Իր այս տպագրութիւնը յաջողցնելէն ետք (1585–1586) ան կը մտադրէ հայրենիք վերադառնալ: Կ'ելլէ ճամբայ, երբ քսան օրուայ ճամբորդութենէ մը ետքը Վենետիկի մէջ զինքը կը բռնեն ու կը բանտարկեն:

Յովհաննէս քահանայ յիշատա-

Տէր Յովհաննէս ֆննյ. Տէրգնցի
եւ Որդին Խաչատուր
Երրորդ Հայ Տպագրիչը

կարանին մէջ, կ'ըսէ թէ ինք բանտարկուելու արժանի յանցանք կամ ֆնաս մը ըրած չէր, և յայտնի չէ թէ ի՛նչ պատճառաւ ձերբակալուած է: Անշուշտ անհիմն կասկածանքի մ'արդիւնքըն ըլլալու էր այդ, այնպէս որ չէ թէ միայն շուտով ազատ կ'արձակուի

ան, այլ և աղատութիւն ու ասպարէզ
կը շնորհեն իրեն որ Վենետիկ մայրա-
քաղաքին մէջ աշխատի :

Հոն, 1587 թուականին, Տէրզնցի
կը տպագրէ Սաղմոսարան մը մը որուն
սկիզբը կը դանուի իր և իր որդւոյն
Խաչատուրի պատկերը :

Յետոյ կ'անցնին Մարսիլիա, ուր
կը հրատարակեն La chevalier Paris et
la Bella Vienne անուն վիպասանութիւն
մը ոտանաւոր չափով :

Ահա, համառօտիւ, կեանքը առա-
ջին երեք հայ տպագրիչներուն, որոնք
այնքան անձնուիրաբար լծուեցան մեր
լուսաւորութեան գործին :

Մեզի համար իսկապէս փափարեցի պիտի բլար օ-
տար դէմքերէ առաջ նոյն իսկ՝ «Սահակ-Մեսրոպ»
Տպարանը Ծանչցնէր հայ պատանիին զանազան աս-
պարէզներու մէջ համարաւոր հայ նշանաւոր դէմ-
քերը, ապով անոնց համառօտ կենսագրականը եւս,
լրիւ կատարած բլարու համար իր պարտականու-
թիւնը :

Կ'արժէ որ ամէն տունէ ներս մուտ գործէ «Պա-
տանիին Գրահան» ու ամէն որ թղթատէ այդ օգ-
տաշատ գրքոյկներու հաւարածոն ուր բարոյականը
գիտականին, պատմականը կրօնականին հետ կար-
ծէք մրցումի են ելած :

«Պատանիին Գրահան»-ի ընթերցումը իրական
փայելը մը պիտի ըլլայ ամէնուն համար առ հասա-
րակ, առանց տարիքի եւ սեռի խտրութեան :

Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները «Սահակ-
Մեսրոպ» Տպարանին իրենց այնքան զեղեցիկ մաս-
ձումին եւ ազգօգուտ գործին համար :

Յաջողութեան մաղթանքներով

Աղօթարար

Առաջն. Փոխան

ՄԱՍՐԻԷ Մ. Վ. Ս.

<< Ազգային գրադարան

NL0147611

« ՊԱՏԱՆԻՒՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ »

1. Էսմիսոս եւ Ապոլոն
2. Աստիուհ
3. Թեաւոր Ձիւ
4. Պահմ
5. Պաւստ
6. Եղիա եւ ուրիշ Պաւստաւճներ
7. Միսս
8. Անտուաւ Կայծր
9. Ամալ
10. Մարդիկ ինչո՞վ կ'ապրին
11. Օկիւր
12. Թեաւոր եւ Լաբիւրինթոսի Վիշապ
13. Լինչի Արաւոսի վեհեր
14. Եվեւոս ինչպէս կը վորձնի մազիցի
15. Հայաստան 230 տարի առաջ
16. Եսիւս — իր կեանք եւ գիւտեր
17. " " " "
18. Արեւմտեան դպրի հիւսիսային Բեւեռ
19. Պիգարո եւ Ինքայի զանգեր
20. Ուղեւորութիւններ Ափրիկէի մէջ
21. Հասան, ձննդուկ եւ խուլ կաշիկ
22. Վարդան Փղիկ կամ Նազի մը Գինը
23. Վահագ
24. Աստուան Մոտ

ՊԱՏԱՆԻՒՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ, երրորդ տարի, հաստատու
 33 - 36, մամլոյ տակ են եւ կը հրատարակուին յաջորդաբար: Փնտել Պատմաբաններու եւ Յուրիստներու մօտ:

Հասք ձեռք 1 Ե.Գ.

ԿԱՆՆԵԿԻ Քաճաճորդագրութիւն 12 թիւ 10 Ե.Գ.

Արտատպագրութիւն 12 թիւ 10 Երանգ կամ 50 սկնք

Հասցէ:

« SAHAG - MESROB » PRESS
 25, Sharia Tewfik, Cairo - Egypt.